

ธ สถิตในดอชใด

ข่าว

ปฐรูปที่ดบน

Contents

สารบัญ

๓

แผ่นดินทอง...
ตามรอยพ่อสอน

๕

งานแผนที่
กับการทรงงานของพระเจ้าแผ่นดิน

๖

พัฒนาการกฎหมายปฏิรูปที่ดิน
ตามพระบรมราโชบาย
ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙

๘

ประมวลภาพพระราชกรณียกิจ
ของกษัตริย์นักเกษตร รัชกาลที่ ๙

๑๐

การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ
ในเขตปฏิรูปที่ดิน จังหวัดสกลนคร
กรณีศึกษาโครงการพระราชดำริอ่างเก็บน้ำห้วยเชือก
อำเภอคำตากล้า จังหวัดสกลนคร

๑๒

ผืนดินพระราชทาน.....
สืบสานพระปณิธานแผ่นดินพ่อ

๑๔

เลขาธิการ ส.ป.ก. มอบนโยบาย
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๐

๑๕

รวมภาพข่าวกิจกรรมแสดงความอาลัย
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

ข่าว

ปฏิรูปที่ดิน

Editor's Note

สารจากบรรณาธิการ

“ให้มอบที่ดินของทรัพย์สินทั้งหมดให้รัฐบาลนำไปปฏิรูปที่ดิน”
จากพระราชปรารภแก่ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์
เมื่อเดือนกันยายน ๒๕๑๘ ย้อนไปเมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๑๘
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระมหากรุณาธิคุณ
อย่างหาที่สุดมิได้ที่พระองค์ท่านพระราชทานที่ดินจำนวน ๕๑,๙๖๗ ไร่
๙๕ ตารางวา อันถือเป็นปัจจัยสำคัญในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม
ของราษฎรไทยในพื้นที่ ๕ จังหวัด อันได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัด
นครปฐม จังหวัดนครนายก จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
เพื่อนำไปปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม นับได้ว่า พระบาทสมเด็จพระ
ปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเป็นนักปฏิรูปที่ดินของประเทศไทย
พระองค์แรกที่มีพระอัจฉริยะที่ทรงคุณลักษณะแห่งความเป็นผู้นำ

ในนามของ คณะผู้บริหาร ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และ
กองบรรณาธิการวารสารข่าวปฏิรูปที่ดิน ขอโน้มรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณ
และขอดำเนินรอยตามเบื้องพระยุคลบาทตลอดไป

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายสมพงษ์ อินทร์ทอง

บรรณาธิการ

นางอศุลลักษณ์ อาศนเลขา

หัวหน้ากองบรรณาธิการ

นางสาวพรพรรณ ฐานธรรม

กองบรรณาธิการ

นางสาวจิรัฐญา แสงหิรัญ
นางสาวเมธาภรณ์ ถวายทรัพย์
นางสาวทิพย์วิมล หงษ์คำ

ผลิตภาพและสื่อดิจิทัล

สิบเอกยุทธศาสตร์ ณ พึ่งบุญ
นายอลงกรณ์ ขอนจำปา
นายสุริยะ ลิกตะไชโย

จัดส่งและเผยแพร่

นางนันท์กัค คำเปี่ยม
นางสาวจันทร์ใส กมลพรจี

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

๑ ถนนราชดำเนินนอก แขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐
โทร. ๐ ๒๒๘๒ ๒๕๓๗ โทรสาร. ๐ ๒๒๘๒ ๒๕๓๗ Website : www.alro.go.th
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ : www.moac.go.th

แผ่นดินทอง...ตามรอยพ่อสอน

วสวสนน กวบสนน
ผู้อำนวยการกลุ่มประชาสัมพันธ์และเผยแพร่

ตลอดระยะเวลา ๗๐ ปี แห่งการครองสิริราชสมบัติของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระมหากษัตริย์ นักพัฒนาการเกษตร หรือ “กษัตริย์นักเกษตร” ผู้ทรงสร้างคุณประโยชน์ แก่ประเทศชาติและประชาชนอย่างยิ่ง พระองค์ได้ประกอบพระราชกรณียกิจด้านต่างๆ มากมาย ในราว ปีพุทธศักราช ๒๔๙๔ พระองค์ ทรงมีพระราชดำริโครงการช่วยเหลือประชาชน ด้วยโครงการอันเนื่อง มาจากพระราชดำริที่ดำเนินโครงการกว่า ๔,๐๐๐ โครงการ ครอบคลุม ทั่วทุกภาคของประเทศ ซึ่งสามารถจำแนกประเภทความสำคัญได้ ๘ ประเภท ได้แก่ ๑.) โครงการพัฒนาด้านชลประทานและแหล่งน้ำ ๒.) โครงการพัฒนาด้านการเกษตร ๓.) โครงการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม ๔.) โครงการพัฒนาด้านส่งเสริมอาชีพ ๕.) โครงการพัฒนาด้าน สาธารณสุข ๖.) โครงการพัฒนาด้านคมนาคมและการสื่อสาร ๗.) โครงการสวัสดิการสังคมและการศึกษา ๘.) โครงการพัฒนา แบบบูรณาการและอื่นๆ

นอกจากนี้ โครงการตามพระราชดำริ ยังมีทั้งการแก้ปัญหาภัยแล้ง ปัญหาอุทกภัย รวมถึง การบำบัดน้ำเสีย โครงการพัฒนา แหล่งน้ำทั้งโครงการขนาดใหญ่ สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ และน้ำท่วมได้ อาทิเช่น เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ เขื่อนดินที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ที่จังหวัดลพบุรี จนถึงโครงการขนาดกลางและขนาดเล็ก จำพวก ฝาย อ่างเก็บน้ำ และด้วยพระปรีชาสามารถที่ทรงงานและ ศึกษาทดลองโครงการต่างๆ ด้วยพระองค์เองจนเป็นที่ประจักษ์ ทั้งทรงศึกษาลักษณะของภูมิประเทศ สภาพชลประทานและแหล่งน้ำ ความเหมาะสมความสมดุลของพื้นที่ จึงเกิดเป็นโครงการต่างๆ อาทิ “แก่งดิน” ซึ่งเป็นแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเกี่ยวกับการแก้ปัญหาดินเปรี้ยว หรือดินเป็นกรด โดยการขังน้ำไว้ในพื้นที่จนกระทั่งเกิดปฏิกิริยาเคมี ทำให้ดินเปรี้ยวจัด จนถึงที่สุด ดินในพื้นที่พรุที่มีการขังน้ำออก เพื่อจะ นำที่ดินมาใช้ทำการเกษตรนั้น แปรสภาพเป็นดินเปรี้ยวจัด ทำให้เพาะ ปลูกไม่ได้ผล จึงมีพระราชดำริให้ส่วนราชการต่างๆ พิจารณาแนวทาง ในการปรับปรุงพื้นที่พรุที่มีน้ำขังตลอดปีให้เกิดประโยชน์ในทาง

การเกษตรมากที่สุด และให้คำนึงถึงผลกระทบต่อระบบนิเวศน์ด้วย การ แปรสภาพเป็นดินเปรี้ยวจัด เนื่องจากดินมีลักษณะเป็นเศษอินทรีย์วัตถุ โดยทรงมีข้อวินิจฉัยที่เกี่ยวข้องกับผลพวงอันเป็นประโยชน์และผลกระทบต่อ ของประชาชน ในโครงการนั้นๆ มาเป็นหลักในการพิจารณา ตัวอย่าง เช่น ทรงวิจัยและริเริ่มโครงการฝนหลวง เพื่อช่วยบรรเทาภัยแล้งสำหรับ พื้นที่นอกเขตชลประทาน สร้างความอยู่ดีกินดี ภายใต้ร่มพระบารมี

ส.ป.ก.ได้สนองแนวพระบรมราโชบายและแนวพระราชดำรินับตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๑๘ และได้รื้อฟื้นแนวทางมายึดถือปฏิบัติ จำเริญรอยตามแนวทางการพัฒนา เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของราษฎร ส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก เป็นต้น

ด้วยพระอัจฉริยภาพด้านการเกษตร พระองค์จึงทรงสนพระราชหฤทัย การค้นคว้า ทดลอง และวิจัยพันธุ์พืชใหม่ๆ ทั้งพืชเศรษฐกิจ พืชสมุนไพร รวมถึงการศึกษาเกี่ยวกับแมลงศัตรูพืช พันธุ์สัตว์ต่างๆ เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ ที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งในแต่ละโครงการจะเน้นให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ลดต้นทุน การผลิต ใช้เทคโนโลยีง่าย ๆ ไม่สลับซับซ้อน เกษตรกรสามารถดำเนินการเอง สำหรับการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเพาะปลูก (การชลประทาน) นับว่าเป็นงานที่มีความสำคัญและมีประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับประชาชน ส่วนใหญ่ของประเทศ เพราะเกษตรกรสามารถทำการเพาะปลูก ได้ตลอดปี เนื่องจากพื้นที่เพาะปลูกในปัจจุบันเป็นพื้นที่นอกเขตชลประทานเกษตรกรอาศัยเพียงน้ำฝนและน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติเป็นหลัก ทำให้พืชได้รับน้ำไม่สม่ำเสมอ และไม่เพียงพอ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงให้ความสนใจพระราชหฤทัย เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งน้ำมากกว่าโครงการพัฒนาอื่นเนื่องมาจากพระราชดำริประเภทอื่น ทั้งนี้การดำเนินงานตามโครงการพระราชดำริ ได้ช่วยเหลือประชาชน พัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถพึ่งพาตนเอง ได้อย่างยั่งยืน

งานแผนที่กับการทรงงานของพระเจ้าแผ่นดิน

ศักดิ์ศรี รูปวงศ์
นายช่างสำรวจอาวุโส

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหิตลาธิเบศรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร เสด็จขึ้นเถลิงถวัลย์ราชสมบัติ เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๔๘๙ พระองค์ทรงดำรงในทศพิธราชธรรม ทรงอุทิศพระองค์บำเพ็ญพระราชกรณียกิจนานัปการ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนชาวไทย ได้เสด็จฯ เยี่ยมราษฎรไปทั่วทุกพื้นที่ทั้งป่าเขาถ้ำเนาไพร ถิ่นทุรกันดาร ในพื้นที่ต่างๆ ทรงศึกษาสภาพภูมิประเทศ ทอดพระเนตรวิถีชีวิตความเป็นอยู่และปัญหาของประชาชน โดยมีพระราชประสงค์ให้ประชาชนได้รับประโยชน์ มีความเจริญก้าวหน้า และมีความเป็นอยู่ที่ดี ในทุกครั้งที่พระองค์เสด็จเยี่ยมราษฎร ภาพที่คุ้นชินตา คือ ภาพที่พระองค์ทรงงานมีแผนที่ขนาดใหญ่แนบพระวรกาย โดยใช้แผนที่กระดาษขนาดใหญ่เป็นข้อมูลอ้างอิง และได้พระราชทานคำแนะนำเกี่ยวกับสภาพพื้นที่จริงประกอบกับแผนที่ที่ทรงทอดพระเนตรอยู่ในพระหัตถ์ พระองค์ทรงเป็นต้นแบบของการจัดเก็บแผนที่กระดาษขนาดใหญ่ให้สามารถ ใช้งานได้อย่างคงทนถาวร โดยการพับเก็บอย่างมีระบบ เหมาะกับการประทับนั่งในรถยนต์ที่คับแคบ จึงมี ความจำเป็นต้องพับแผนที่ให้ถูกทางว่า จุดแรกจะไปลงที่ไหน เมื่อไปถึงอีกจุดหนึ่งจะต้องคลี่แผนที่ออกดูได้ทันที และในขณะที่ทรงงานจะทรงเพิ่มเติมข้อมูลต่างๆ ลงไปด้วย

ทรงแก้ไขความผิดพลาดคลาดเคลื่อนของแผนที่ให้ถูกต้องอยู่เสมอ เมื่อแผนที่หมดอายุการใช้งาน พระองค์จะทรงจัดทำแผนที่ใหม่ โดยขณะทรงงานจะถนัดการใช้แผนที่มาโดยตลอดเพื่อยึดระยะเวลาการใช้งานของแผนที่ให้คุ้มค่ากับความยากลำบากของการทำแผนที่ที่ต้องผ่านกระบวนการหลายขั้นตอน ดังกระแสพระราชดำริตอนหนึ่ง ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานสัมภาษณ์ในรายการวิทยุของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๒๗ ซึ่งได้เชิญมาเผยแพร่ในวารสารแผนที่ฉบับที่ ๒ ปีที่ ๒๗ (ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๒๗)

“ถ้าแผนที่นั้นเนาเต็มทน คือ โดนฝนหลายปี หลายฤดูกาล ท่านก็ต้องย้ายข้อมูลจากแผนที่เก่าไปสู่แผนที่ใหม่ ซึ่งท่านก็ต้องทำเองอีกเหมือนกัน และเวลาตอนหลังนี้ พวกเราที่ตามเสด็จก็ได้รับพระราชทานแจกแผนที่ ซึ่งเวลาท่านใช้เองด้วยหรือท่านเอามาแจกหลายครั้งท่านก็ไม่เอาแผนที่ตัวจริง ท่านก็ถ่ายสำเนาแผนที่นั้นแจก.....”

เมื่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชจะเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎร ยังพื้นที่ใด จะทรงศึกษาข้อมูลจากแผนที่เพื่อให้ทรงทราบถึงสภาพท้องถิ่นนั้นก่อน

และเมื่อเสด็จพระราชดำเนินไปถึงพื้นที่นั้น จะทรงซักถามถึง การประกอบอาชีพ สภาพภูมิประเทศ สภาพหมู่บ้าน แหล่งน้ำ ดิน พืชอากาศ ฯลฯ เพื่อให้ได้ข้อมูลรายละเอียด และทรงเทียบเคียง ข้อมูลจากแผนที่กับข้อมูลจริง และจากการสอบถามจากชาวบ้าน ทรงตรวจสอบข้อมูลหมู่บ้านที่ติดไว้ทั้งถนน ทั้งหลักกิโลเมตร และทรง บันทึกข้อมูลเพิ่มเติมไว้ในแผนที่เสมอ จะมีลายพระหัตถ์เขียนด้วย ดินสอสีต่างๆ เช่น แดง ฟ้า น้ำเงิน น้ำตาล ฯลฯ ปรากฏอยู่ด้วย เมื่อมีพระราชดำริว่าจะทำเขื่อนหรือทำฝายตรงไหนก็ทรงวางแผน ในแผนที่นั้น โดยระบายสีฟ้าเป็นน้ำ ส่วนถนนจะทรงขีดด้วยสีแดง เป็นต้น เมื่อเสด็จฯ กลับไปที่เดิมอีก พระองค์จะทรงใช้แผนที่ อันเดิมในการตรวจสอบการวางแผนพัฒนาแหล่งน้ำ ระบบชลประทาน การพัฒนาการเกษตร ฯลฯ ทั้งในห้องทรงงานและพื้นที่จริง พระองค์จะทรงใช้แผนที่นี้ติดต่อกันหลายปี ทำให้ทรงวางแผนที่เป็นอย่างมาก

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเป็นผู้ใช้แผนที่ที่ดี และทรงใช้แผนที่มากกว่าเจ้าหน้าที่หรือ ผู้เกี่ยวข้องทั้งหลาย เมื่อทรงพบข้อผิดพลาด หรือมีข้อมูลเพิ่มเติม ก็จะทรงแจ้งให้นายทหารแผนที่ผู้ตามเสด็จทราบทุกครั้ง เพื่อจะได้ มีข้อมูลไว้แก้ไขแผนที่ต่อไป แม้ว่าจะทรงพบข้อผิดพลาดต่างๆ ที่ปรากฏในแผนที่ ก็มิได้ทรงตำหนิ เพราะทรงเห็นว่า การทำแผนที่ นั้นกว่าจะสำเร็จได้แต่ละระวาง ต้องทำกันหลายขั้นตอน ย่อมมีความผิดพลาดเกิดขึ้น ทรงทราบถึงการทำงานที่ยุ่งยาก และต้องใช้ ความพากเพียร กว่าจะเป็นรูปของแผนที่ที่ดี ถูกต้องทันสมัยที่สุด ด้วยพระปรีชาญาณ พระองค์ทรงทราบถึงความเชื่อถือในสิ่งที่มี คุณค่าที่ได้มาเหล่านี้ และทรงศึกษาหลักการงานอย่างถ่องแท้ ทรงเป็นนักสำรวจที่มีความพากเพียร และได้ฝึกฝนผู้ใกล้ชิด ดำเนินรอยตามเบื้องพระยุคลบาท ทรงฝึกจนสามารถประมาณ ช่วง คืบของพระองค์ที่เรียกกันในบรรดาผู้ใกล้ชิดว่า “คืบหลวง” เพื่อวัดระยะต่างๆ ทั้งบนแผนที่และภาพถ่ายทางอากาศ ได้ค่า โดยประมาณในลักษณะภูมิประเทศในเบื้องต้น

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงตระหนักดีถึงความสัมพันธ์ระหว่างดิน น้ำ ป่าไม้ ที่ต่างๆ ก็ย่อมมีความสัมพันธ์เอื้อประโยชน์ต่อกันและกัน เมื่อมีป่าไม้ก็มีน้ำ มีดินอันอุดมสมบูรณ์ อากาศก็จะมีชุ่มชื้น ซึ่งจะเกื้อกูลต่อการ ดำรงอยู่ของสิ่งมีชีวิต ทั้ง คน สัตว์ พืชพันธุ์ไม้ต่างๆ ทั้งหมด ที่กล่าวมานี้ เป็นข้อมูลสำหรับการสำรวจพื้นที่ดินที่ต้องทำแผนที่ ทั้งนี้ ก็เพื่อให้ประชาชนอยู่ดีกินดีด้วยการพัฒนางานในท้องถิ่น โดยสนับสนุนการสำรวจทางภาคพื้นดินและการบินถ่ายภาพ ทางอากาศ พระองค์เคยมีพระราชดำรัสพระราชทานแก่กรม แผนที่ทหาร ในวาระครบ ๑๐๐ ปี เมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๒๘ ความว่า

“งานแผนที่ เป็นงานที่อุปการะแก่งานด้านอื่น ๆ กว้างขวางมาก ทั้งเป็นงานที่ต้องใช้หลักวิชาและเทคนิคสูง ผู้ทำงานนี้จึงต้อง กำหนดแนในใจไว้เสมอว่าจะทำงานด้วยความรับผิดชอบ ประกอบด้วย ความกระตือรือร้นขวนขวาย และความละเอียด ถี่ถ้วน รับผิดชอบอย่างเต็มที่ เพื่อให้งานทุกส่วนเจริญก้าวหน้า ไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งด้านวิชาการ และด้านผลิตผลงาน”

เป็นพระราชดำรัสที่ทรงพระราชทานแก่ข้าราชการ กรมแผนที่ทหาร ที่เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ณ พระตำหนัก จิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต เมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๐ และมีพระราชดำรัสที่เกี่ยวกับแผนที่ ซึ่งคัดมาบางช่วงบางตอน ดังนี้

“ก็จิตใจที่ทุกคนมีกำลังใจจะทำกัน พวกสำรวจก็สำรวจไป พวกทำแผนที่ก็ทำแผนที่ไป ถ้าช่วยกันทำ บ้านเมืองก็จะเจริญ ประชาชนก็จะมีชีวิตก้าวหน้า ทุกฝ่ายต้องบูรณาการร่วมมือกัน.....”

“เป็นกำไรสำหรับประชาชน ช่วยกันทำ ช่วยกันพัฒนาแผนที่ ถือว่าทางราชการได้กำไรกลับคืนมา เราได้กำไรในความเป็นอยู่ ของประชาชน เป็นกำไรของประชาชน ต้องไม่เสียกำลังใจที่จะทำ.....”

“แผนที่ต้องช่วยกันทำให้ดี ไปที่ไหนก็ต้องทำ สำรวจให้ทั่ว จำไว้ให้แม่น ข้าพเจ้าใช้ชีวิตประมาณตลอดเวลา ทุกครั้งไปที่ไหน ก็จะพกแผนที่ไปทุกที่ ถึงเวลาก็แยกเดินทาง ไปไหนก็จดๆ ไป ใช้ทำข้อมูลทั้งทางทหาร ทั้งพลเรือน ทำให้รู้ว่าไปที่ไหน จะได้ไม่ผิดที่....”

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) เป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีหน้าที่ในการ จัดทำแผนที่แปลงที่ดินและแผนที่ต่างๆ เพื่อใช้ในการจัดที่ดิน พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน พัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกร และ คุ้มครองที่ดินเพื่อเกษตรกรรม มีพื้นที่ประมาณ ๕๔.๒ ล้านไร่ ครอบคลุมพื้นที่ ๗๒ จังหวัด โดยมีการนำแผนที่มาใช้ในการปฏิรูป ที่ดินในทุกขั้นตอนการดำเนินงานตั้งแต่ การจัดทำขอบเขตพื้นที่ ปฏิรูปที่ดิน การสำรวจรังวัดและทำแผนที่ การจัดเก็บสารบบแผนที่ การตรวจสอบจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดิน การพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐาน การตรวจสอบติดตามการใช้ประโยชน์ที่ดิน และการ สร้างมูลค่าที่ดินทำกิน ส.ป.ก. เล็งเห็นถึงประโยชน์ในการทำแผนที่ และการใช้แผนที่ โดยได้น้อมนำวิธีทรงงานของพระบาทสมเด็จพระ ปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งพระองค์ได้ทรงใช้แผนที่ใน การทรงงาน ในการดูแลทุกข์สุขของราษฎร โดยพระราชปณิธาน และพระปรีชาสามารถของพระองค์ ปวงข้าพระพุทธเจ้า ผู้มีหน้าที่ และวิชาชีพเกี่ยวกับการสำรวจรังวัดและทำแผนที่ สำนึกใน พระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ และ จะสืบสานพระราชปณิธาน ต่อไป

แผนที่ประเทศไทย

เริ่มใช้แทนชื่อเดิมว่า “สยาม”

พัฒนาการกฎหมายปฏิรูปที่ดินตามพระบรมราโชบาย ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙

ยุพิสศ เพิ่มพูน
สำนักกฎหมาย

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙ ทรงมีความสนพระทัยในปัญหา ความเดือดร้อนของประชาชน ในทุกๆ ด้าน ปัญหาเรื่องการจัดและพัฒนาที่ดินเป็นปัญหาหนึ่งที่พระองค์ ทรงให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่ง เมื่อพระราชบัญญัติ การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ มีผลบังคับใช้ ในวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๑๘ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้ให้ความสนใจและให้การสนับสนุนการปฏิรูปที่ดินตามพระราชบัญญัติดังกล่าวอย่างเต็มพระราชหฤทัยยิ่ง พระองค์ได้พระราชทาน ที่ดินของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ใน ๘ จังหวัด เนื้อที่ ๕๑,๙๖๗-๐-๙๕ ไร่ เพื่อดำเนินการปฏิรูปที่ดิน ต่อมาสำนักงาน ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ได้กันพื้นที่บางส่วนที่ไม่ได้ใช้เพื่อเกษตรกรรมและบางส่วนที่มีภาระผูกพันกับหน่วยราชการอื่นออก คงเหลือพื้นที่ที่สามารถดำเนินการปฏิรูปที่ดินได้ เนื้อที่ ๔๓,๙๐๒ ไร่ อยู่ในท้องที่ ๕ จังหวัด คือ จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดนครปฐม จังหวัดนครนายก จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา นอกจากนี้ ยังมีประชาชนผู้มีจิตศรัทธา จำนวน ๔๗ ราย ร่วมใจกันดำเนิน ตามรอย เบื้องพระยุคลบาท โดยการบริจาคที่ดิน ๑๒๙ แปลง ใน ๒๒ จังหวัด เป็นที่ดินโดยเสด็จพระราชกุศลเพื่อการปฏิรูปที่ดิน รวมเนื้อที่ ๗,๙๗๐-๑-๕๕.๙ ไร่ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ได้ดำเนินการปฏิรูปที่ดินในที่ดินพระราชทานและ ที่ดินที่ได้มาจากการบริจาค โดยการนำมาจัดให้กับเกษตรกร ผู้ไม่มีที่ดิน ทำกินหรือมีที่ดินทำกินเพียงเล็กน้อยไม่เพียงพอแก่การครองชีพ โดยวิธีการให้เช่าเท่านั้น และพิจารณา จัดให้กับผู้เช่าที่ดินอยู่เดิมเป็นลำดับแรก ในอัตราค่าเช่าที่เป็นธรรมและไม่สูงกว่าค่าเช่าเดิม ที่เกษตรกรเคยจ่าย เพื่อให้เป็นไปตามพระบรมราโชบายของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่มีพระราชประสงค์ ให้ผู้เช่าที่ดินของทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์อยู่เดิมได้ทำกินในที่ดินนั้นต่อไปชั่วลูกชั่วหลาน トラบที่ยังยึดถืออาชีพเกษตรกรรมอยู่ แต่จะไม่ให้กรรมสิทธิ์ ซึ่ง ส.ป.ก. ได้กำหนดไว้ชัดเจนในพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินมาตรา ๓๐ วรรคสอง “ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นการจัดให้เกษตรกร **และเป็นที่ดินที่คณะกรรมการกำหนดมิให้มีการโอนสิทธิในที่ดิน ก็ให้จัดให้เกษตรกรเช่า** ในกรณีอื่น ให้จัดให้เกษตรกรเช่าหรือเช่าซื้อตามที่เกษตรกรแสดงความจำนง ถ้าเป็นการจัดให้สถาบันเกษตรกรให้จัดให้สถาบันเกษตรกรเช่า”

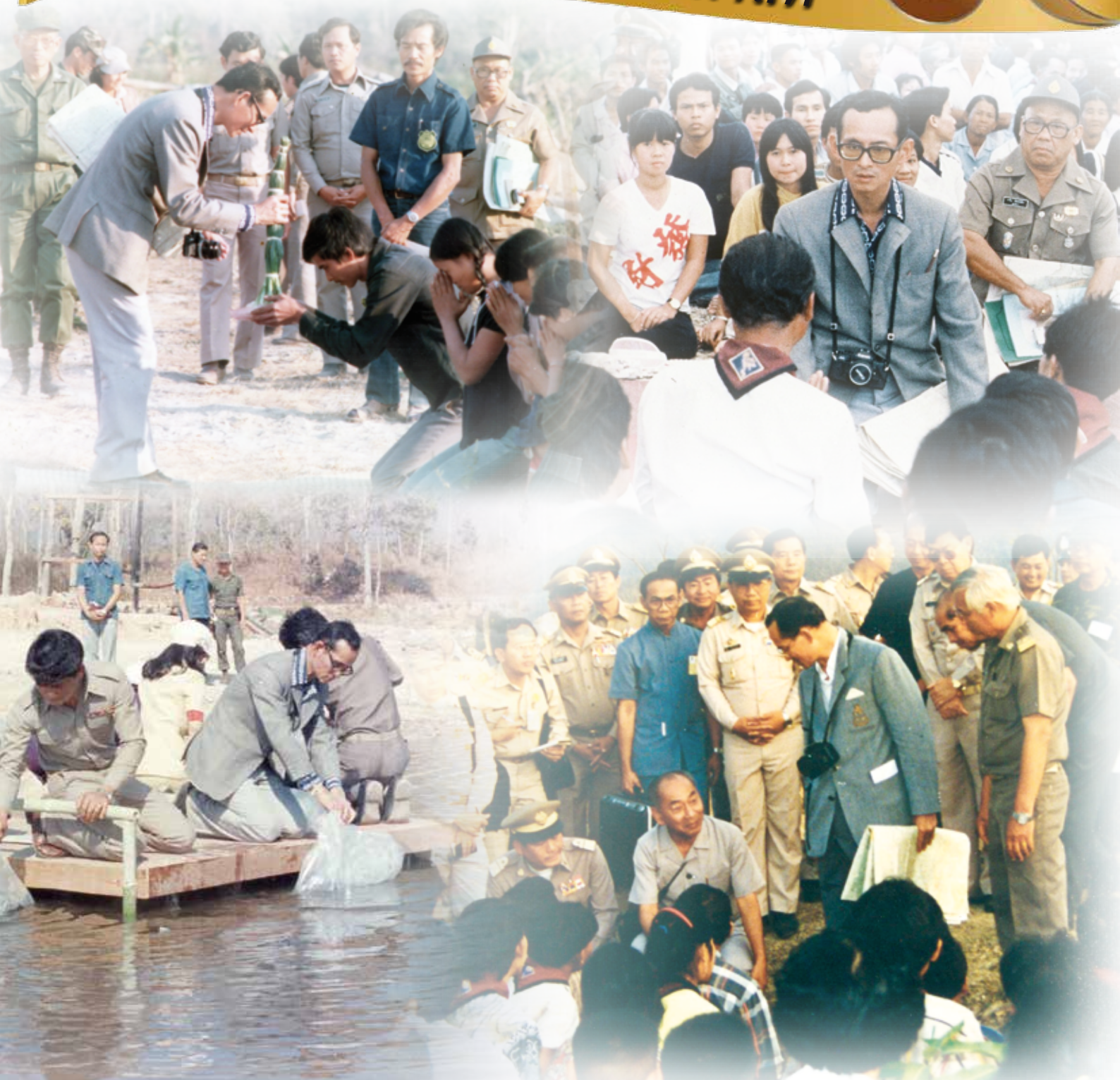

นอกจากนั้นพระองค์ ได้มีพระบรมราโชบายให้มีการแบ่งสรรที่ดินให้แก่เกษตรกรตามเนื้อที่ที่ถือครองอยู่เดิมมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นโดยการเป็นเจ้าของที่ดิน หรือโดยการเช่าภายในขอบเขตของพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดิน ส.ป.ก. ได้ดำเนินการปฏิรูปที่ดินโดยยึดพระบรมราโชบาย ซึ่งหลักการจัดที่ดินของ ส.ป.ก. ไม่ว่าจะเป็นที่ดินของรัฐที่ ส.ป.ก. ได้รับมอบมาจากกรมป่าไม้ หรือที่ดินเอกชนที่ ส.ป.ก. จัดซื้อมาดำเนินการปฏิรูปที่ดิน ส.ป.ก. จะนำมาจัดให้กับเกษตรกรผู้ถือครองเดิมหรือผู้เช่าที่ดินเดิมเป็นอันดับแรก หากยังมีที่ดินคงเหลือ จึงจะนำมาจัดให้กับผู้ไร้ที่ดินทำกินต่อไป แม้กระทั่งในปัจจุบัน ส.ป.ก. ได้เสนอแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดิน เพื่อให้การดำเนินการปฏิรูปที่ดินประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น (อยู่ระหว่างสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาตรวจร่าง) ก็ยังคงยึดหลักตามแนวพระบรมราโชบายหลายประการ เช่น กำหนดให้ ส.ป.ก. มีอำนาจจัดซื้อที่ดินนอกเขตปฏิรูปที่ดินได้ เพื่อ ส.ป.ก. จะจัดซื้อจัดหาที่ดินมาช่วยเหลือราษฎรผู้ไร้ที่ดินทำกินได้จำนวนมากและรวดเร็วยิ่งขึ้น กำหนดให้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่เพื่อจะได้ตรงกับความต้องการของเกษตรกร และให้สอดคล้องกับสภาพเดิมของดินนั้นๆ มากที่สุด และที่สำคัญเพื่อให้เกษตรกรมีที่ดินทำกินชั่วลูกชั่วหลาน ก็ได้แก้ไขปรับปรุงมาตรา ๓๙ ให้เกษตรกรสามารถโอนที่ดินที่ได้รับกรรมสิทธิ์ไปแล้ว

ให้กับทายาทโดยธรรมได้สืบทอดไป ไม่ว่าทายาทโดยธรรมนั้นจะมีคุณสมบัติเป็นเกษตรกรอย่างเดียวหรือไม่ก็ตาม ก็สามารถรับโอนสิทธิหรือรับมรดกสิทธิในที่ดินได้ ซึ่งจะจำกัดเฉพาะขนาดเนื้อที่ต้องมีไม่เกินที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๐ คือ ไม่เกิน ๕๐ ไร่ ต่อครอบครัว หรือ ๑๐๐ ไร่ ต่อครอบครัวในกรณีเลี้ยงสัตว์ใหญ่ เป็นต้น เพื่อกระจายสิทธิการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรมและป้องกันการกระจุกตัวของที่ดินอยู่ที่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง และได้เพิ่มเติมมาตรา ๓๙/๑ โดยกำหนดให้ทายาทโดยธรรมทุกรุ่นที่ได้รับโอนสิทธิ หรือรับมรดกสิทธิที่ดินตามมาตรา ๓๙ ให้ใช้ประโยชน์ในที่ดินเพื่อประกอบการเกษตรกรรมเท่านั้น จะได้คุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมไว้ตามพระบรมราโชบายของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช จะเห็นได้ว่าพระองค์ทรงเป็นต้นแบบและมีพระมหากรุณาธิคุณต่อพสกนิกรชาวไทยโดยทั่วหน้ากัน ดังนั้น เพื่อเจริญรอยตามเบื้องยุคลบาทเกษตรกรต้องดูแลใส่ใจและตั้งใจทำกินในที่ดิน ซึ่งเป็นแผ่นดินของพ่อ ไม่ขายที่ดินให้กับนายทุน ไม่ละทิ้งที่ดินให้กร้างว่างเปล่า หรือใช้ประโยชน์ในที่ดินไม่เต็มศักยภาพ จะได้มีความเป็นอยู่ที่ดีและมีที่ดินทำกินตราប់ถึงลูกหลานสืบทอดไป ตามพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๙ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ “พ่อของแผ่นดิน”

ประมวลภาพพระราชกรณียกิจ
ของกษัตริย์นักเกษตร รัชกาลที่

การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในเขตปฏิรูปที่ดิน จังหวัดสกลนคร กรณีศึกษาโครงการพระราชดำริอ่างเก็บน้ำห้วยเชือก อำเภอคำตากล้า จังหวัดสกลนคร

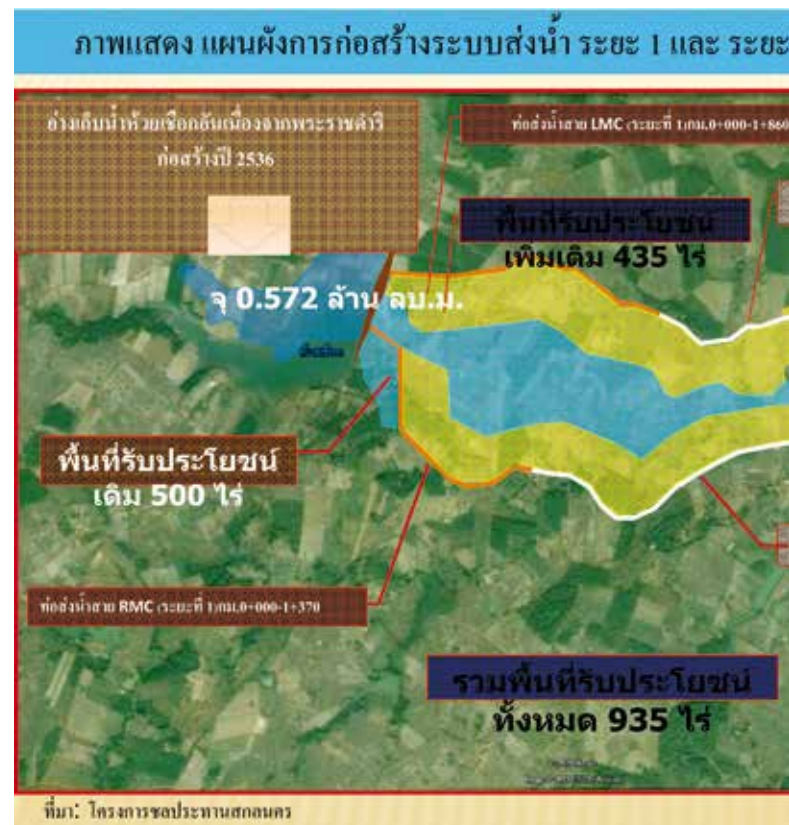
ประกอบ ยิ่งชล
วิศวกรโยธาชำนาญการพิเศษ
ผู้อำนวยการกลุ่มแผนงานวิศวกรรม

“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”
จากปฐม พระบรมราชโองการ จวบจนถึง ๗๐ ปี แห่งการครองสิริราชสมบัติ ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ปวงข้าพระพุทธเจ้า สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณหาที่สุดมิได้

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงประกอบพระราชกรณียกิจ ด้วยพระวิริยะอุตสาหะ ทรงตรากตรำ พระวรกาย ทรงงานหนักเพื่อให้ประชาชนชาวไทยในชนบท ซึ่งประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี “กินอิ่ม นอนอุ่น ภายใต้ร่มพระบารมี” โดยเสด็จไปในพื้นที่ทั่วทุกภูมิภาค ของประเทศ ได้บำบัดทุกข์ บำรุงสุข และพระราชทานความช่วยเหลือบรรเทาความทุกข์ยากของราษฎร โดยการสร้างแหล่งเรียนรู้ให้กับราษฎร ผ่านโครงการพระราชดำริต่างๆ มากกว่า ๔,๐๐๐ โครงการ

ในอดีตจังหวัดสกลนครเป็นจังหวัดที่มีผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์อยู่เป็นจำนวนมาก ประชาชนลำบากยากแค้น พระองค์จึงทรงเสด็จเยี่ยมเยียนเป็นมิ่งขวัญปวงชนชาวสกลนครเสมอมา นับจากปี ๒๕๒๑ - ๒๕๔๘ ได้ทรงมีพระราชดำริโดยมอบให้กรมชลประทานดำเนินการก่อสร้างก่อสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดกลางและขนาดเล็ก ในเขตปฏิรูปที่ดิน รวม ๖๘ โครงการ พื้นที่โครงการ ๑๒๑,๑๗๐ ไร่ และพื้นที่ ได้รับประโยชน์ ๒๐,๐๐๐ ไร่ ซึ่งเป็นไปตามแนวพระราชดำรัส “...หลักสำคัญว่าต้องมีน้ำบริโภค น้ำใช้ น้ำเพื่อการเพาะปลูก เพราะว่าชีวิตอยู่ที่นั่น ถ้ามีน้ำคนอยู่ได้ ถ้าไม่มีน้ำคนอยู่ไม่ได้ ไม่มีไฟฟ้าคนอยู่ได้ แต่ถ้ามีไฟฟ้าไม่มีน้ำคนอยู่ไม่ได้...” หรืออาจสรุปได้กับวลีที่ว่า “น้ำคือชีวิต” พร้อมทั้ง ทรงพระราชทานหลักแนวคิดที่ใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาความยากจนไว้ดังนี้ “เมื่อมีฝนก็มากเกินพอกจนเกิดปัญหาน้ำท่วม เมื่อหมดฝนก็อาจเกิดปัญหาฝนแล้งตามมา นี่จึงเป็นสาเหตุหนึ่งของความยากจนของประชาชน” ดังนั้น การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในเขตปฏิรูปที่ดินฯ จึงมีส่วนสำคัญยิ่งที่จะทำให้นโยบายของ “การปฏิรูปที่ดิน” ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และจะเป็นการจัดปัญหาความยากจนให้หมดไปจากชาติอีกทางหนึ่ง

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดสกลนคร ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๓๖ มีพื้นที่ประกาศเขตปฏิรูปที่ดิน ๖๘๓ หมู่บ้าน ๗๖ ตำบล ๑๘ อำเภอรวมพื้นที่ ๑,๓๑๑,๖๘๙ ไร่ (ข้อมูล ณ วันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๘) คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๒๒ ของพื้นที่จังหวัด มีผลการดำเนินการจัดที่ดิน รวม ๙๘๖,๖๙๔๓ ไร่ (๗๖ %) ๗๙,๑๒๙ แปลง ๖๑,๓๙๓ ราย แต่มีพื้นที่ชลประทานในเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดสกลนครเพียง ๓๑,๗๒๒ ไร่ คิดเป็นเพียงร้อยละ ๓ เท่านั้น

โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยเชือก อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอคำตากล้า จังหวัดสกลนคร ก่อกำเนิดขึ้นเมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๓๕ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระกรุณา โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ ทรงเยี่ยมราษฎรบ้านดอนคำ ตำบลนาแต่ อำเภอคำตากล้า จังหวัดสกลนคร ได้พระราชดำริ เกี่ยวกับชลประทานควรพิจารณาว่าโครงการและก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยเชือกเพื่อช่วยเหลือการเพาะปลูกและอุปโภค-บริโภค แก่ราษฎรบ้านหนองแสง ตามสำเนาฎีกาของ

นายปิ่น นามสีถาน ผู้ใหญ่บ้านหนองแสง หมู่ที่ ๕ ตำบลนาแต่ ร้องขอกรมชลประทานจึงได้ดำเนินการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยเชือกแล้วเสร็จ ในปี ๒๕๓๖ มีขนาดปริมาณความจุ ๕๗๒,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับประโยชน์ ๕๐๐ ไร่ งบประมาณค่าก่อสร้าง ๖,๘๑๔,๐๐๐ บาท

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๓ สำนักพัฒนาพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน ได้ดำเนินการศึกษาโครงการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในเขตปฏิรูปที่ดิน ต.นาแต่ และ ต.คำตากล้า จ.สกลนคร โดยการสำรวจศึกษาสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวิเคราะห์สภาพการเปลี่ยนแปลงสถานะอากาศ (Climate Change) การใช้ประโยชน์จากที่ดิน ปริมาณ

ความต้องการใช้น้ำ พบว่าโครงการพระราชดำริ อ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก ต่างๆ ในพื้นที่เขตปฏิรูปที่ดิน จ.สกลนคร ยังคงมีปัญหาที่สำคัญ ๒ ประการ คือ ๑) ไม่มีคลองส่งน้ำหรือระบบกระจายน้ำเข้าสู่แปลงเกษตรกรรม คงเป็นเพียงการเก็บกักน้ำไว้ใช้ประโยชน์ในช่วงฤดูแล้ง โดยมีอาคารควบคุมน้ำหรือประตูน้ำ (Gate Valve) และอ่างพักน้ำเพื่อระบายลงสู่ลำน้ำธรรมชาติบริเวณท้ายอ่าง และ ๒) ประตูน้ำรั่วซึม เนื่องจากผ่านการใช้งานมานาน ไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นในปีงบประมาณ ๒๕๕๔ และ ๒๕๕๗ จึงกำหนดแผนงานสำรวจออกแบบเพื่อก่อสร้างระบบส่งน้ำและขุดลอกอ่างเก็บน้ำห้วยเชือก ในปีงบประมาณ ๒๕๕๘

เนื่องจากปลายปีงบประมาณ ๒๕๕๗ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายปิตุพงศ์ พึ่งบุญ ณ อยุธยา) ได้มอบนโยบายเร่งด่วนในการบูรณาการปฏิบัติงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โครงการปรับปรุงระบบชลประทานและการอนุรักษ์ดินและน้ำ (กรมชลประทาน กรมพัฒนาที่ดิน และส.ป.ก.) ผู้วิจัยจึงนำเสนอโครงการก่อสร้างระบบส่งน้ำ อ่างเก็บน้ำห้วยเชือกเข้าแผนงานดังกล่าว โดย กรมชลประทาน ใช้งบเหลือจ่ายปี ๒๕๕๗ ในการก่อสร้างจำนวน ๑๔.๐ ล้านบาท กรมพัฒนาที่ดิน ดำเนินโครงการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อการพัฒนาที่ดินจำนวน ๗๐๐,๐๐๐ บาท ส่วน ส.ป.ก.ดำเนินการจัดอบรมให้ความรู้ให้เกษตรกรผู้ใช้น้ำซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่สุดที่ทำให้องค์ประกอบ (Functions) ๓ ส่วน คือ ๑) แหล่งน้ำต้นทุน ๒) ระบบกระจายน้ำ ๓) การบริหารจัดการน้ำ โดยมี “กลุ่มผู้ใช้น้ำ” ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ให้สอดคล้องกับทรัพยากรดินและพืชอย่างสมดุลยั่งยืน การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ โครงการพระราชดำริอ่างเก็บน้ำห้วยเชือก จึงนับเป็นแนวทางในการ “เดินตามรอยเท้าพ่อ” สำหรับผู้หน้าที่เกี่ยวข้องในด้านต่างๆ ได้น้อมนำไปปฏิบัติขยายผลให้เป็นรูปธรรมต่อไป

ผืนดินพระราชทาน..... สืบสานพระปณิธานแผ่นดินพ่อ

นางสาวจิรัฐญา แสงหิรัญ
นักประชาสัมพันธ์ปฏิบัติการ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙ ทรงตระหนักถึงปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในทุกๆ ด้าน ปัญหาเรื่องที่ดินทำกินและการพัฒนาการเกษตร เป็นปัญหาหนึ่งที่พระองค์ทรงสนพระทัย และ ทรงเป็นผู้ริเริ่มในการพัฒนาด้านการเกษตรต่างๆ การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน มีรากฐานมาจากพระปรีชาสามารถและสายพระเนตรอันกว้างไกลของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่ทรงมีพระราชประสงค์ที่จะขจัดความทุกข์ยากของเกษตรกรที่ไม่มีที่ดินทำกิน โดยพระองค์ได้ทรงริเริ่มโครงการจัดและพัฒนาที่ดินตามพระราชประสงค์ หุบกระพง อำเภอดำรงวิทยะฮาล จังหวัดเพชรบุรี เมื่อปี ๒๕๐๗ ขึ้น ซึ่งมีการจัดที่ดิน พัฒนาที่ดินและพัฒนาสหกรณ์เข้าด้วยกัน เพื่อเป็นการสนองตอบพระราชประสงค์ ในอันที่จะปลดปล่อยความทุกข์ยากของชาวนาชาวไร่ที่เกิดจากไม่มีที่ดินทำกินให้หมดสิ้นไป รัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ และได้ก่อตั้งสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม หรือ ส.ป.ก. ขึ้นเมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๑๘ เพื่อกระจายสิทธิการถือครองที่ดินให้เกษตรกรได้มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองตลอดไปและพัฒนาที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ทันทีที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศใช้บังคับ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้พระราชทานที่ดินของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ในพื้นที่ ๘ จังหวัด จำนวน ๕๑,๙๖๗ ไร่ ๙๕ ตารางวา ให้กับสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ต่อมาสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ได้กันเนื้อที่บางส่วนออกเนื่องจากที่ดินไม่ได้ใช้เพื่อการเกษตรและมีภาระผูกพันกับหน่วยงานราชการอื่นจึงคงเหลือพื้นที่ให้ดำเนินการปฏิรูปที่ดินได้ ๔๓,๙๐๒ ไร่ ซึ่งตั้งอยู่ในท้องที่ ๕ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดนครปฐม จังหวัดนครนายก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดปทุมธานี

นายสมpong อินทร์ทอง เลขาธิการ ส.ป.ก. ได้เล่าถึงพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้ที่ทรงมีต่อพสกนิกร “... เมื่อนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวง เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมที่ได้เข้าเฝ้าในวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๑๘ พระองค์ได้ทรงพระราชทานข้อวิจารณ์และคำแนะนำแนวทางการดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหลายประการที่เป็นประโยชน์กับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยสรุปได้ดังนี้

1. การแบ่งที่ดินให้แก่เกษตรกรในขั้นต้น ควรให้เป็นไปตามเนื้อที่ที่เกษตรกรถือครองอยู่เดิมให้มากที่สุด ทั้งนี้ภายในขอบเขตพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กำหนดพื้นที่อาจจะลดลงไปบ้างตามภูมิศาสตร์ของท้องถิ่นนั้นๆ
2. การจัดตั้งชุมชนที่อยู่อาศัย ควรให้เป็นไปตามความต้องการของเกษตรกรและให้สอดคล้องกับสภาพเดิมให้มากที่สุดและจัดชุมชนให้อยู่อาศัยเป็นกลุ่มก้อน เพื่อความปลอดภัย และทำให้การลงทุนในการจัดสาธารณูปโภค เช่น น้ำสะอาด ไฟฟ้า ฯลฯ ถูกลง

3. จัดระบบการรวมกลุ่มในระดับหมู่บ้าน รวมกันเป็นสหกรณ์ในเขตปฏิรูปที่ดินและให้เชื่อมโยงไปถึงสหกรณ์เมืองใหญ่ๆ เพื่อให้สหกรณ์สามารถดำเนินธุรกิจเพื่อประโยชน์ของสมาชิกได้อย่างกว้างขวางโดยแท้จริง

4. พัฒนาด้านต่างๆ รวมทั้งการจัดระบบชลประทาน คมนาคม และบริการสาธารณสุขการต่างๆ เมื่อดำเนินการจัดหาได้แล้วต่อไปให้สหกรณ์รับช่วงไปดำเนินการต่อและจัดการให้ด้านการบำรุงรักษาต่อไป โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐค่อยๆ ถอนตัวออกเมื่อสหกรณ์มีประสิทธิภาพพอเพียงที่จะรับช่วงต่อไปได้

5. ในระยะแรกจะต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่ที่มีความสามารถและเสียสละอยู่ประจำเพื่อให้คำแนะนำส่งเสริมแก่สหกรณ์โดยใกล้ชิด และจัดให้มีเจ้าหน้าที่ระดับสูงจากส่วนกลางไปตรวจการดูแล เยี่ยมเยียนและให้คำแนะนำเป็นกำลังใจแก่เจ้าหน้าที่โดยสม่ำเสมอ

6. การจัดที่ดินทำกินให้แก่เกษตรกรจะต้องคำนึงถึงการขยายตัวของประชากรในท้องถิ่นนั้นในอนาคต ดังนั้น ป่าไม้ชุมชนที่จะจัดสร้างขึ้นอาจใช้เป็นี่สำรongsสำหรับการทำมาหากินในอนาคตได้ด้วย

7. การปฏิรูปที่ดินในแต่ละท้องที่จะต้องเร่งดำเนินการให้เสร็จสิ้นโดยเร็วในระยะประมาณ ๒ - ๓ ปี เพื่อให้เกษตรกรเห็นผลโดยไม่ชักช้า

8. สำหรับเงินชดเชยค่าที่ดินที่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานซึ่งรัฐบาลจะต้องทูลเกล้าถวายตามกฎหมายของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์นั้นจะพระราชทานเป็นเงินทุนหมุนเวียนสำหรับการดำเนินงานของสหกรณ์ในเขตปฏิรูปที่ดินดังกล่าว โดยจะได้ทรงแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาสำหรับบริหารเงินทุนนี้คณะหนึ่ง

9. มีพระราชประสงค์ให้ผู้เช่าที่ดินของทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์อยู่เดิมได้ทำกินในที่ดินนั้นต่อไปชั่วลูกชั่วหลานตราบที่ยังยึดถืออาชีพเกษตรกรรมอยู่และจะไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินนั้น

ข้อวิจารณ์และคำแนะนำกับรัฐบาลของพระองค์ท่านเป็นไปตามหลักการและการเนินการปฏิรูปที่ดิน ในความหมายของการปฏิรูปที่ดินอย่างกว้างขวาง คือ การปฏิรูปโครงสร้างทางการเกษตรตามหลักสากลที่ได้รับการยอมรับ เป็นแนวทางการปฏิรูปที่ดินในประเทศที่ควรจะเป็น และเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อจะทำให้การปฏิรูปที่ดินบรรลุวัตถุประสงค์ในการช่วยเหลือเกษตรกรได้อย่างแท้จริงซึ่งสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้ดำเนินการตามแนวทางที่ได้ทรงพระราชทานตลอดมา...”

..... ให้เกษตรกรผู้เช่าที่ดินทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์อยู่เดิมได้ทำกินในที่ดินนั้นต่อไปชั่วลูกหลานตราบที่ยังยึดถืออาชีพเกษตรกรรมอยู่ แต่จะไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินนั้น โดยรัฐจัดที่ดินพัฒนาที่ดิน ให้สอดคล้องกับสภาพเดิมของท้องถิ่น และรวมกลุ่มเกษตรกรจัดตั้งสหกรณ์.....

พระบรมราโชบายดังกล่าวแสดงให้เห็นชัดถึงพระราชประสงค์ที่จะคุ้มครองที่ดินเพื่อเกษตรกรเพื่อให้เป็นสมบัติของลูกหลานที่สืบทอดอาชีพเกษตรกรรมตลอดไป โดยให้มีการจัดการให้ใช้ประโยชน์ที่ดินในลักษณะอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งส่งเสริมการรวมกลุ่มเป็นสหกรณ์เพื่อดำเนินประโยชน์ให้แก่สมาชิกได้กว้างขวาง พระราโชบายนี้เป็นเสมือนแสงสว่างนำทางการปฏิรูปที่ดิน

การดำเนินการปฏิรูปที่ดินในผืนดินพระราชทานทั้ง ๕ จังหวัด ส.ป.ก. ได้พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน พัฒนาเส้นทางคมนาคม ชลประทาน และที่สำคัญคือการพัฒนาเกษตรกรตามหลัก “เศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อสร้างโอกาส “การเข้าถึงองค์ความรู้” “การเข้าถึงระบบตลาด” และ “การเข้าถึงแหล่งทุน”

“...ปัจจุบันมีเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินพระราชทาน ๓,๒๖๔ ราย ส.ป.ก. ได้น้อมเกล้าน้อมกระหม่อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระองค์ท่านมาส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรได้ดำเนินการตามรอยพระยุคลบาท เราได้จัดตั้งนิคมเศรษฐกิจพอเพียงในเขตปฏิรูปที่ดิน จัดตั้งศูนย์จัดการที่ดินพระราชทานขึ้น และที่เรา กำลังจะเดินหน้าต่อไปคือการสร้างเครือข่ายเกษตรกร สร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน สร้างเครือข่ายสหกรณ์ในผืนดินพระราชทานให้เข้มแข็งมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เกษตรกรได้มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ให้สมกับที่พระองค์ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้...”

วันนี้ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้ขับเคลื่อนกิจกรรมสู่เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินพระราชทาน สืบสานพระปณิธานแผ่นดินพ่อ เพื่อการพัฒนาศักยภาพผืนดินทำกินเพิ่มผลผลิต สร้างรายได้ ให้ความช่วยเหลือด้านองค์ความรู้ และเข้าถึงโอกาสทางเลือกในการเปลี่ยนอาชีพควบคู่กับการสนับสนุนการตลาด และปัจจัยพื้นฐาน จะช่วยทำให้เกษตรกรในเขตที่ดินพระราชทาน มีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะพึ่งตนเองตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จะเป็นหนทางหนึ่งที่ช่วยคุ้มครองที่ดินเพื่อเกษตรกรไม่ให้คงอยู่กับเกษตรกรตลอดไปสมดังพระราโชบายของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พ่อผู้ให้ผืนดินทำกิน

เลขาธิการ ส.ป.ก. มอบนโยบาย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๐

นางสาวจิรัฐญา แสงหิรัญ
นักประชาสัมพันธ์ปฏิบัติการ

เมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ ที่ผ่านมา นายสมปอง อินทฺ์ทอง เลขาธิการ ส.ป.ก. มอบนโยบายและแนวทางการดำเนินงานตามแผนงบประมาณประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยมีคณะผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ส.ป.ก. ทั้งจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเข้าร่วมประชุมเป็นจำนวนมาก ณ ห้องประชุมไชยวงศ์ ชูชาติ ส.ป.ก. ถนนราชดำเนินนอก กรุงเทพฯ

เลขาธิการ ส.ป.ก. กล่าวว่า “งานของ ส.ป.ก. ในปัจจุบันที่จะต้องดำเนินการ แบ่งออกเป็น ๓ ส่วน คือ ๑. งานที่ทำมาแต่อดีต และปัญหาที่ตามมาจากการทำงาน ๒. งานใหม่ที่จะต้องดำเนินการ (แปลงใหญ่, ศพก., ทฤษฎีใหม่) และ ๓. งานริเริ่ม (มาตรา ๔๔) ด้านงานจัดที่ดินนั้น ส.ป.ก. จะต้องดำเนินการจัดที่ดินที่เหลืออยู่ให้แล้วเสร็จ ในปี ๒๕๖๔ ทั้งนี้ วัตถุประสงค์ของการจัดที่ดิน คือ เพื่อให้เกษตรกร ผู้ไร้ที่ดินทำกิน ผู้มีที่ดินไม่เพียงพอต่อการครองชีพ เข้าทำกินในที่ดินให้ถูกต้องตามกฎหมายและใช้ประโยชน์ในที่ดินอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การใช้ประโยชน์ในที่ดินอย่างต่อเนื่อง ส.ป.ก. จึงจำเป็นต้องมีการตรวจสอบที่ดินดังกล่าวที่มีการใช้ที่ดินผิดวัตถุประสงค์หรือไม่ มีการเปลี่ยนสิทธิ ซ้ำซ้อนหรือไม่ ขอให้ ส.ป.ก. จังหวัดและผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการขั้นตอนการดำเนินงานอย่างเคร่งครัด ส่วนด้านงานพัฒนานั้น เป็นงานที่เราต้องทำกันอยู่แล้ว เพราะส.ป.ก. มีเกษตรกรอยู่ในพื้นที่ โดยเน้นหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่ การพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตามนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พลเอกฉัตรชัย สาริกัลยะ”

ส่วนในประเด็นการใช้อำนาจมาตรา ๔๔ นายสมปอง อินทฺ์ทอง เพิ่มเติมว่า “ขณะนี้ ส.ป.ก. เร่งดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โดยเบื้องต้นได้ดำเนินการตรวจสอบแปลงที่ดินทั้ง ๑๕๒ แปลงใหม่ทั้งหมดว่าพื้นที่ใดสามารถดำเนินการได้ พื้นที่ใดดำเนินการไม่ได้ เนื่องจากว่าพื้นที่ทั้ง ๑๕๒ แปลงได้ขอใช้เงินกองทุนฯ ซึ่งการใช้เงินจะต้องตรงตามวัตถุประสงค์เป็นสำคัญ จึงต้องมีการตรวจสอบให้ถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง และจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จจนถึงขั้นการส่งมอบพื้นที่ทั้ง ๑๕๒ แปลง ภายในปี ๒๕๖๐”

ทั้งนี้ในปี ๒๕๖๐ ส.ป.ก. จะจัดกิจกรรมเพื่อเป็นการถวายเป็นความอาลัยแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช โดยเน้นเรื่องที่ดินพระราชทาน ใญ่ดหมายเลข ๑ ซึ่งเป็นที่ดินส่วนพระมหากษัตริย์ จำนวนกว่า ๔๐,๐๐๐ ไร่ ที่ทรงมอบให้แก่ ส.ป.ก. เพื่อนำมาจัดสรรให้แก่เกษตรกรผู้ยากไร้ ได้อยู่อาศัยและประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งนับเป็นพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้ที่มีต่อการปฏิรูปที่ดินไทย

รวมภาพข่าวกิจกรรมแสดงความอาลัย พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ขออ้อมกอดด้วยความจงรักภักดีและขอตั้งปณิธานน้อมนำแนวทางพระราชดำริที่พระราชทานไว้ไปปฏิบัติด้วยความตั้งใจมั่นสืบไป ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

ข้าพระพุทธเจ้า นายสมปอง อินทร์ทอง เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมพร้อมด้วยคณะผู้บริหาร ข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้างฯสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ธ สถิตในใจไม่ลืม

ธ เสด็จ สู่สวรรคาลัยแล้ว
ดั่งดวงแก้ว ส่องใจ ไทยดั่งบุญ
น้ำตาฟ้า น้ำตาชน ทนอาดูร
พลกพน เทวชไท่ ไม่เว้นวาย
นับแต่เนี่ มี่แต่น้ำ คำพ่อสอน
แทนคำพร ให้วิถี มีความหมาย
แทนพระองค์ แทนอาดูร แทนศุทาย
มีเคลื่อนไหว รอยพระบาท คือพระองค์
โอ้..... ๑๓ ตุลาคม แสนวิปโยค
มหาไศก บดหัวใจ ไทยเป็นผง
คำสอนรัก สามัคคี ยังดำรง
ธ ยังคง สถิตใจ ไม่รู้ลืมฯ

ปวงข้าพระพุทธเจ้าน้อมเกล้าน้อมกระหม่อม รำลึกในพระมหากรุณาธิคุณหาที่สุดมิได้
ข้าพระพุทธเจ้านายสมปอง อินทרתอง เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ประพันธ์โดย นายไพโรจน์ โลกนิยม
ผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการจัดที่ดิน